

A színhely — Göcsej

Sztárparádé a moszkvai filmfesztiválon

Az idén már harmadszor, filmek vették birtokukba a zalaegerszegi göcseji falumúzeumot. Előbb az NDK filmesel, a Liszt Weimariában című filmhez készítettek felvételeket, majd a Csinom Palkó című film részleteinek forgatására került sor, a szabadtéri múzeum területén. Szerdán Szlovákiából érkezett filmek kezdtek dolgozni a göcseji falumúzeumban. Kurucok címmel készült filmjük a szlovákiai Zamuto községben a szellérek földesurak elleni küzdeleméről szól.

A nyolcadik moszkvai nemzetközi filmfesztivál „érdemi része” — a versenyfilmek vetítése előtti napon, kedden este a Kreml kongresszusi palotájában megtartott hivatalos megnyitón kiderült, hogy ez a rendezvény, mind a részt vevő országok, mind pedig a külföldi filmesvendégek száma te-

kintetében megdöntött minden eddigi rekordot. A szerdai Pravda szerint a külföldi vendégek — rendezők, színészek, operatőrök, filmforgalmazók és kritikusok — száma eléri az 1200-at.

Magyarország, amely a játékfilmek versenyén Zolnai Pál Fotográfia című filmjét, a gyermekfilmek versenyében pedig a Szemes Mihály rendezte Kincskereső kis-ködmönt indítja, népes filmművész-delegációval képviselteti magát, a küldöttség tagjai közül máris Moszkvában tartózkodik Jancsó Miklós filmrendező, Papp Sándor, a Filmtudományi Intézet archívumának igazgatója, Szabó Éva és Andai Györgyi filmszínésznő.

A fesztiválon részt vevő világhírű rendezők és színészek teljes listáját összeállítani reménytelen vállalkozás volna. Mindenesetre Gina Lollobrigida, Sophia Loren, Anna Karina, Marina Vlady, Marcello Mastroianni, Richard Burton és több tucat más filmnagyság jelenléte, illetve érkezése azt aényt jelzi, hogy a moszkvai fesztivál a nemzetközi filmvilágban olyan eseményé vált, amelyet „nem lehet kihagyni”.

Színháznézőben Belgrádban

Szeged jegyében

Kis erőszakoltsággal fogalmazhatnák úgy, hogy a belgrádi operatársulat a madri di fesztiválon meg Svájcban tartotta a Szegedi Szabadtéri Játékok előadásának főpróbáját. Annyiban ugyanis igaz a dolog, hogy májusban itt jártak Borodin hatalmas operájával, és most már Szegedig nem veszik elő az Igor herceget. A nyárra már csak egy ljubljani kirándulás marad Szegedig —, de az ide sáfórlható a formális logika szerint: ott ugyanis a szegedi program eddig legkapósabbnak ígérkező szenzációját, a Porgy és Besst játszókat a belgrádiakat.

A munka és a gondolkodás minden esetre már Szeged jegyében folyik az operatársulatnál. Meglehetősen ismerik a szabadtéri játékok hírért, rangját, közönségét, de még a helyszínét is. Branko Bekics, aki hosszú-hosszú évek óta járja a világot a társulattal, igen otthonos a magyar zenei színházakban. Miközben színházi ügyekben utazgatott, legalább 150 operaelőadást látott Magyarországon, s nem kisebb művészekre emlékezik vissza, mint Székely Mihály, meg Svéd Sándor. Ismeri az európai fesztiválversenyt is — és különleges helyet tart fenn Szegednek ezek sorában, anélkül, hogy udvarlással vádolhatnánk.

— Olyan szerencsés ember vagyok, hogy a legjobb előadásokban gyönyörködhettem a világon, és a leg híresebb fesztiválok vendége lehettem. Elmondhatom, hogy van valami Szegeden, amit még sehol nem találtam: ilyen környezetet és ilyen közönséget. A teret és a színpadot rendkívül szerencsésen használják ki; a technikai felszerelés, s különösen a hangosítás meglepetésszámba megy; minden előadásról nagy élményt vihet magával a néző. És miért beszéltek megkülönböztetett elismeréssel a közönségről? A szegedi játékok nézői általában száz meg száz kilométereket utaznak egy estéért, s nemcsak hogy élvezik az előadást, a figyelem ragyogó összpontosítását érzi az ember a nézőtérén. Az emberek látszik az élmény öröme, és ez a művészeket is magával ragadja. Szegeden érezni lehet, hogy a színházművészet ünnepe a nyári játék. Ezt a sajátos atmoszférát nem tudtam tetten érni sem Veronában, sem Salzburgban, sem Athénban, sem Dubrovnikban.

S hogy valóban nem a vendégegyüttéstől „kötelező” tisztelet fogalmazza az elismerést, arra mindjárt jön

bizonyítékkal a baráti intelem.

— Nálunk igen jó híre van a szegedi fesztiválnak. Gyurgyevka Csakarevics 1967 óta — akkor énekelt a Dóm téren a Don Carlosban — kifogyhatatlanul meséli élményeit, és a leghitelesebb propagandistája közöttünk ennek a nyári színháznak. Magam is több nagyszerű előadást láttam. Ahogy mondtam: ünnep mindegyik. Ezt azonban külsőségekben jobban ki kellene fejezni. Valahogy gavallérosabban kellene „öltöztetni” a városot; gazdagabb és több dekorációra lenne szüksége egy ilyen nagy vállalkozásnak!

Bizony, ezt itthon is mondogatjuk. Talán egyszer majd lesz akkora takarónk, hogy ez a gond is aláfér.

Szeged természetesen nemcsak élmények forrása a belgrádiaknak, hanem egyre inkább konkrét munka, feladat. Az énekesek még nem estek át a hatalmas tér tűzkeresztségén, a rendező, Milan Szablics azonban már megjárta a tér meg a színpad hosszát, s gyakran előszedi a helyszínrövidítőket. O már ide álmodja, rendezi a nagyszórású Igor herceget és voltaképpen a kamaraszínpadra írt Normát.

— A látvány... mindekelőtt az az, amivel meg kell birkóznia. Hagyományos színpadokon is nagy tömeggel játszunk az Igor, sőt, Palermóban szabadtéri színpadon is „kipróbáltuk” — de Szegeden az mind kevés. Teljesen átépítjük az előadás díszletét, monumentális jelzésekre alapozva; a koreográfiát átdolgozzuk; a balettként kiegészítjük... Nagyobb lesz a kórus és legalább 80 statisztát alkalmazunk a tömegjelenetekben. A Normával ki kell lépni a kamarakeretből, s ez sokkal nagyobb gond. Az Igor herceg magában hordozza a monumentálisitást, önként kínálja a téradottságok megtöltését — a Norma nagy rendezési dilemma. A szerelem és a hazaszeretet konfliktusa eszmileg súlyos és hatalmas konfliktus — s azt hiszem, a rendezőnek itt ebbe kell belekapaszkodnia mindkét kézzel. A rendező töri a fejét — ám nagy önbizalmat ad, hogy a Norma két női főszerepében olyan énekeseket hallhat majd a szegedi közönség, akiket a legjobbak között jegyeznek: Radmila Bakocsevics és Gyurgyevka Csakarevicsét.

Sz. Simon István

(Következik:

Egy nyár emléke)

A vezetés lelkiismerete

Fegyelmi vizsgálatokkal foglalkozó szervek, de még az ügyészségek, bíróságok előtt is állnak olykor olyan rátermett, szakmailag jól felkészült vezetők, akiknek botlása érthetetlen. Védekezésükben gyakran hangzik el a mondat: „Ha szóltak volna, ha idejében figyelmeztetnek...” Hajlamosak vagyunk rá, hogy elfogadjuk a feletteseknek szóló vádat, pedig közelebről megvizsgálva az okokat, rendszerint kiderül: nem helytálló. A gazdasági vezetőknek ugyanis jelentős fegyverük van a hibák feltárására, elharapozásuk megakadályozására, csak hagyják ezt a fegyvert berozsdásodni, vagy éppen maguk dobják a sutba, nem vállalva a belső ellenőrzéssel járó apróbb kellemetlenségeket. Akadnak vezetők, akik még mindig nem ismerték fel a belső ellenőrzés igazi jelentőségét, úgy gondolják, jobb, ha nem derítik fel a hibákat, legalább önkritikával nem árnyékolják eredményeiket. Csak buzdítja őket erre a szemléletre néhány külső szerv azzal, hogy saját éberségüket, felkészültségüket bizonyítandó, fennen loogatja ezeket a hibákat, mintha kiderítésükben szerepük lett volna. Így néhány vezető inkább eltussolja még azt a szépséghibát is, amiről tud, és adja a meglepettet, ha elhatalmasodva törtést okoz.

Romlott az utóbbi években a gazdasági ellenőrzések ereje, hatékonysága, amint ezt különböző párt- és kormányhatározatok is megállapították. Vannak, akik ezért az önállóság növelését okolják, pedig valójában az önállóság rossz értelmezéséről, félreértéséről van szó. Az utóbbi időben például a szövetkezetek, különösen az ÁFESZ-ek körében több a gazdasági visszaélés, az árdragítás, a gazdasági bűncselekmény. Ezek hátterében szinte kivétel nélkül ott található az elhanyagolt ellenőrzés. Mivel ennek formáját, tartalmát, módszereit, létszámát nem írják elő központi utasítások, helyenként úgy

gondolják, létezéséről, működési körülményeiről is szabadon dönthetnek. Itt csap át az önállóság szabadosságba. Az ellenőrző szervek elsorvasztásával, háttérbe szorításával elvesz a lehetőség saját munkájuk alapos értékelésére.

Például a megyebeli ÁFESZ-eknek az ötezer forintot felüli leltárhányok öt év alatt megkétszereződtek, összegük háromszorosára emelkedett. Az okok között első helyen szerepelnek a belső ellenőrzés bajai. Ha nem az elnök, hanem például a kereskedelmi osztályvezető irányítja az ellenőrzést, várható, hogy őszintén feltárják a kereskedelmi hibákat? És ha ma az elmarasztalt dolgozónak adnak igazat az ellenőrről szemben, mert felmondással fenyegetőzik, vajon az ellenőr holnap és holnapután is töretlenül és őszintén kideríti a mulasztásokat? És ha a kezdőkre, a másútt be nem vált dolgozókra, a gyakorlatlanokra bízzák az ellenőrzést, lehet csodálkozni, hogy csak tessék-lássék munkát végeznek? A csak szükséges rosszként tartott, kis fizetésű dolgozóktól elvárható, hogy a vezetés lelkiismerete legyen?

A belső ellenőrzésnek sok helyen még kisebb a becsületük a szükségesnél. Statisztikailag is kimutatható, hogy az általuk feltárt szabálytalanságokért rendszerint ejnye-ejnye a „büntetés”, de ha külső ellenőr bukkan rájuk, rögtön szigorúbb a felelősségrevonás. Talán ez már másodlagos is témánk szempontjából. Mert a büntetésnek nem a szigorúsága a mérvadó, hanem az elkerülhetetlensége. Márpedig jól dolgozó és megbecsült belső ellenőrzés nélkül elképzelhetetlen, hogy ne halmozódjanak a felderítetlen szabálytalanságok. Ezek ismétlődését, elkerülését az emberek többségénél még egy figyelmeztetés is képes megakadályozni. De a mulasztást még az ejnye-ejnyéhez is előbb ismerni kell.

Pünköszt Árpád

Folytatás magasabb szinten

Beszélgetés Zombori Lászlóval

Sokan és sokféle beszélnek a fellendülőben levő szegedi képzőművészetről. Arról, hogy az utóbbi időben megismosodva, jelentős művekkel hallat magáról a magyar képzőművészeti életben Szeged városa. Közel fél száz alkotó él és dolgozik Szegeden; festők, szobrászok, s néhány iparművész. Az 50 képzőművész fele tagja a Művészeti Alapnak, s közülük öten a Magyar Képzőművészek Szövetségének is. Néhány nappal ezelőtt tartotta ülését a Magyar Képzőművészek Szövetsége dél-magyarországi területi szervezetének szegedi csoportja. Az ülésen szó esett a szegedi képzőművészek helyzetéről és feladatairól. Ez alkalommal mondták le titkári tisztségéről Pintér József festőművész, aki több mint tíz évig volt a szegedi képzőművész csoport vezetője. A csoport Zombori László festőművész választotta titkárnak. Vele beszélgettünk a szegedi képzőművészet helyzetéről.

— A képzőművészet, el- lentében a többi művészet- fel, nem kollektív cselekvésben, hanem egyéni produktumokban nyilvánul meg. Egy város képzőművészetének értékét az ott élő alkotók tehetségének minősége határozza meg. Az utóbbi évtizedben jelentős fellendülés tapasztalható a város képzőművészeti életében.

Ennek egyik alapja, hogy több szegedi festő és szobrász, képes volt bekapcsolódni a mai magyar képzőművészet áramlataiba, s egyre többen vannak, akik birtokában vannak az ehhez szükséges felkészültségnek. Az eddig vezető út nem volt sima, kinek-kinek sok gondot kellett és kell megbirkóznia. Napjainkban az alaptagságot kapott képzőművész előt nyitva az út művei bemutatásához. A kép vagy szobor tehát betöltheti elsődleges funkcióját, közönség előtt mutatható be. A kiállított táblaképek és kipsztyúk mellett azonban szükség lenne olyan művekre, melyek a városban állandó jelenlétükkel formálnák a közönség ízlését, gondolkodását. Köztéri szobrokra, falképekre, nagyobb méretű megbízásokra gondolok. Ezek a munkák azok, me-

lyek egy-egy művész alkotói korszakát szintetizálják, további fejlődését nagymértékben elősegítik. A képzőművész munkája a műalkotás: a kép, szobor, iparművészeti tárgy előállítás. Művészeink zöme mégsem csupán ebből a tevékenységből él. A kiállított művek ugyan- is nem tartják el létrehozóikat, így legtöbbször — s ez országosan jellemző — civil foglalkozással keresi kenyerét. Ennek ismertek a jó és rossz oldalai is. Szegeden jelenleg mindössze három „szabadúszó” festő él.

— Milyenek a kiállítási feltételek, megjelölnek tartja-e a szegedi képzőművészek jelenlétét országos fórumokon?

— Kiállítások terén nincs hiány. Az évi négy-öt tárlat meglehetősen igénybe veszi a képzőművészetet. Van, akinek ez megterhel, van, aki ennél több kiállításra is tudna művet küldeni. Azt hiszem, ennek eldöntése a művészekre tartozik. A képzőművészeti munkacsoport konzultatív bizottságának viszont egyik feladata lenne a jelenlegi tárlatok súlypontosítása. A Vásárhelyi Őszi Tárlatra egyre több szegedi festő és szobrász kap megbízást, így a Szegedi Nyári Tárlattal

együtt évente két országos jellegű kiállításon szerepelhetnek jó néhányan a szegedi művészek közül. Itt kell elmondani, hogy a szegedi képzőművészeti munkacsoport a Vásárhelyen működő dél-alföldi területi szervezet, hez tartozik. S azt is el kell mondani, hogy a szegedi művészek és a vásárhelyi alkotók között nincs konfliktus. Más gyökerű művészet a vásárhelyi, s más a szegedi. Úgy érzem azonban, hogy a szegedi csoportnak a területi szervezettel szorosabbra kell fűznie a kapcsolatokat, és keressünk kell azokat a lehetőségeket, hogy az ország más vidékein élő képzőművészekkel, csoportokkal kontaktust találjunk.

— Újrakezdés, vagy folytatás a képzőművész-csoport életében e mostani tükárváltózás?

— Pintér József festőművész nagy energiájával, lendülettel munkájával a szegedi képzőművészet előrelépésének egyik mozgató rugója volt. Jelenlegi feladatunk a megkezdett munka magasabb szintű folytatása, valamint a konzultatív bizottság működésének megindítása. Ennek tagjai a képzőművészeti szövetség tagjai. A szegedi képzőművészet előrelépésének, fellendülésének egyik alapja az a jó kapcsolat, ami a művészek és a párt-, illetve tanácsai szervek között kialakult. Kapcsolatainkat szeretnénk kiterjeszteni a város üzemeire, vállalatokra is. Kutatjuk a helyi pártfogó erők további lehetőségeit, s minél több feladatot szeretnénk kapni Szeged városától, a város üzemeitől, gyáraitól.

T. L.

Turistaforgalom a Szovjetunióval

Jövrőre lesz tajgai kirándulás is

Több mint 21 ezer szovjet turista látogat az IBUSZ szervezésében idén hazánkba, s csaknem ugyanannyi magyar utazik ez idő alatt az iroda útján a baráti országokba. Az IBUSZ és az Intourist vezetői most már arról tárgyalnak, milyen programokat kínálnak a közönségnek 1974-ben.

Az IBUSZ-szal jelenleg főként országjáró körutazásokon vesznek részt a hazánkba érkező szovjet turisták, s a következő évben tizenkétféle szakmai program is várja majd őket a kereskedelmi, mezőgazdasági és ipari szakmákban dolgozók cserélhetik ki ezeket az utazásokon tapasztalataikat magyar kollégáikkal. A jövő évi program során különösen a második világháborúban részt vett veteránok közül jelentkeznek majd előreláthatóan sokan arra, a hazánkban is átvezető turistautra, amely a felszabadító szovjet hadsereg jelentősebb állomáshelyeire kalauzol.

A magyar turisták a következő évben eljuthatnak majd a Kaukázuson túlra, s várhatóan sikere lesz az Irkutszkából tervezett tajgai kirándulásnak.